Lietas Nr.1A33000917
Lietvedības Nr.1-0009-17/21
ECLI:LV:RIRT:2017:1002.1A33000917.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Siguldā, 2017.gada 2.oktobrī

Rīgas rajona tiesa
tiesnese V.Grebežniece
rakstveida procesā izskatīja iesniedzējas /pers. A/ sūdzības pieteikumu par Baldones novada Administratīvās komisijas 2016.gada 16.decembra lēmumu Nr.D 59-11/6-1.

Aprakstošā daļa

2017.gada 9.janvārī /pers. A/ iesniegusi sūdzību par Baldones novada Administratīvās komisijas 2016.gada 16.decembra lēmumu Nr.D 59-11/6-1, lūdzot atcelt piemēroto administratīvo naudas sodu.

Sūdzības pieteikumā norādīts, ka Baldones novada administratīvā komisija 2016.gada 16.decembrī pieņēmusi lēmumu sodīt /pers. A/ ar naudas sodu 110 *euro* apmērā par bērnu aprūpes pienākumu nepildīšanu. Lēmums ir nepamatots un pieņemts objektīvi nenoskaidrojot faktiskos apstākļus un pretēji administratīvo pārkāpumu lietā esošajiem principiem šaubas tulkojot neobjektīvi un subjektam pret kuru ierosināta administratīvā pārkāpumu lieta. Uz administratīvās komisijas sēdi, kura notika 2016.gada 16.decembrī plkst.14:00 nebija oficiāli uzaicināta. Lai iepazītos ar lietas materiāliem, iesniegusi Baldones novada domes kancelejā iesniegumu, kurš reģistrēts 2016.gada 28.novembrī. Atbildē skaidri lasāms, ka šis jautājums nav domes kompetences jautājums. Šā iemesla dēļ, vēl joprojām nav redzējusi nevienu pierādījumu, kas norāda, kad viņas dēls /pers. B/ būtu vainojams šajā lietā. Šī gada 6.oktobrī skaidri zina, ka viņas dēls /pers. B/ plkst.15:00 atradās mājās, ko var apliecināt sūdzības iesniedzējas tēvs /pers. C/. Tas nozīmē, ka lietā norādītajā laikā, kad aizdegās sienas šķūnis, /pers. B/ nevarēja atrasties kopā ar lēmumā norādītajām personām, vēl jo vairāk piedalīties šķūnīša dedzināšanā. Sūdzības iesniedzējai pilnīgi nav saprotams, kādas bērnu aprūpes pienākumus viņa nav pildījusi. Pat, ja dēls būtu atradies ārpus mājas plkst.15:00, tas atbilst likumā paredzētajai kārtībai par nepilngadīgā bērna atrašanos ārpus mājas.

Sūdzības iesniedzēja lūgusi izskatīt lietu un atcelt naudas sodu 110 (viens simts desmit) *euro* apmērā, kā arī atzīt dēlu /pers. B/ par nevainīgu šajā lietā.

Saskaņā ar LAPK 289.^{6}pantu 2017.gada 16.janvārī par lietas izskatīšanu rakstveida procesā 2017.gada 2.oktobrī, paziņots sūdzības iesniedzējai, cietušajai un iestādei.

Motīvu daļa

Iepazīstoties ar iesniegto sūdzību un pārbaudot administratīvā pārkāpuma lietas materiālus, tiesa uzskata, ka iestādes lēmums ir atceļams un tiesvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeidzama.

LAPK 289.^{12} panta otrā daļa noteic, ka rajona (pilsētas) tiesa, izskatot sūdzību vai protestu administratīvā pārkāpuma lietā, taisa vienu no šādiem spriedumiem:

1)atstāj lēmumu negrozītu, bet sūdzību vai protestu noraida;
2)atceļ lēmumu un izbeidz lietu;
3)atceļ lēmumu un taisa spriedumu, ar kuru konstatē personas vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, un uzliek sodu;
4)groza soda mēru ietvaros, kas paredzēti normatīvajā aktā par atbildību par administratīvo pārkāpumu.

No lietas materiālos esošā administratīvā pārkāpuma protokola Nr.PC186789 izriet, ka tas sastādīts /pers. A/, par to, ka 2016.gada 6.oktobrī plkst.15:00 konstatēts, ka /pers. A/ nav pildījusi sava nepilngadīgā dēla /pers. B/, dzimuša /datums/, aprūpes pienākumus, kā rezultātā nepilngadīgais personu grupā Baldonē, Morisona ielā siena šķūnī spēlējies ar ugunu (sērkociņiem), kā rezultātā tika tīši aizdedzināts siens un /pers. D/ radīti materiāli zaudējumi. Protokolā sūdzības iesniedzēja parakstījusies, norādot, ka tam nepiekrīt, jo savus vecāka pienākumus ir pildījusi. (l.l.16)

No lietas materiāliem redzams, ka 2016.gada 10.oktobrī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Baložu iecirkņa Kārtības policijas nodaļas vecākā inspektore G.Briuņa pieņēmusi lēmumu par administratīvās lietvedības uzsākšanu par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, kā rezultātā 2016.gada 6.oktobrī Baldonē, Morisona ielā dega siens siena šķūnī, konstatējot, ka nepilngadīgais /pers. B/, dzimis /datums/, personu grupā, spēlējoties siena šķūnī ar sērkociņiem un uguni, tīši aizdedzināja sienu, radot materiālus zaudējumus /pers. D/. (l.l.18)

Saskaņā ar LAPK 244.pantu, institūcija (amatpersona) pierādījumus novērtē pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izpētītiem visiem lietas apstākļiem to kopumā, pēc likuma un tiesiskās apziņas.

Saskaņā ar LAPK 272.pantu, institūcijai (amatpersonai), izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai attiecīgā persona ir vainīga tā izdarīšanā, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir nodarīts mantiskais zaudējums, kā arī jānoskaidro citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.

Atbilstoši LAPK 289.^{6}panta septītajai daļai, izskatot sūdzību administratīvā pārkāpuma lietā, tiesai tajā skaitā jāizlemj, vai ir noticis administratīvais pārkāpums, vai persona, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir vainīga inkriminētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, vai šī persona ir sodāma par konkrēto administratīvo pārkāpumu, vai ir apstākļi, kas pastiprina vai mīkstina atbildību, kāds administratīvais sods piemērojams personai.

Atbilstoši LAPK 243.panta otrajai daļai tiesā pierādīšanas pienākums administratīvā pārkāpuma lietvedībā ir iestādei.

LAPK 243.panta astotajā daļā noteikts, ka pierādījuma ticamība ir kādas ziņas patiesuma konstatēšanas pakāpe. To, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

Sūdzības iesniedzēja saukta pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 173.panta pirmo daļu – par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu.

Saskaņā ar LAPK 243.panta pirmo daļu, pierādījumi administratīvā pārkāpuma lietā ir jebkuri fakti, uz kuru pamata institūcija vai amatpersonas

likumā noteiktajā kārtībā nosaka administratīvā pārkāpuma esamību vai neesamību, pie administratīvās atbildības sauktās personas vainu un citus apstākļus, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.

Līdz ar to tiesa pārbauda, vai ir konstatējams administratīvā pārkāpuma sastāvs, tas vai pie administratīvās atbildības ir saucama bērna māte.

Likumdevējs LAPK 173.pantā nav konkretizējis jēdziena „bērna aprūpes pienākumi" saturu, tāpēc, lai izvērtētu pieteicējas atbildību, jānoskaidro minētās normas saturs.

Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Bērna uzraudzība nozīmē rūpes par bērna paša drošību un trešās personas apdraudējuma novēršanu.

Ievērojot minētajās tiesību normās noteikto, secināms, ka bērna audzināšana ietilpst bērna aprūpē.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1.panta 13.punktā skaidrots jēdziens „vecāku nolaidība", norādot, ka tā ir bērna aprūpes un uzraudzības pienākumu nepildīšana.

Šā likuma 24.panta pirmā daļa cita starpā nosaka, ka vecāku pienākums ir rūpēties par bērnu, bet otrā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes.

Analizējot LAPK 173.pantu saistībā ar minētajām tiesību normām, secināms, ka ar jēdzienu „aprūpes pienākumu nepildīšana" LAPK 173.panta izpratnē saprotama vecāku darbība vai bezdarbība, kas izpaužas kā bērna garīgās un fiziskās attīstības nenodrošināšana un viņa negatavošana patstāvīgai dzīvei sabiedrībā.

To izvērtējot, jāņem vērā ne tikai bērna uzvedība attiecīgajā situācijā, bet arī tas, vai mātes darbībās vai bezdarbībā ir saskatāmas tādas pazīmes, kas liecinātu par aprūpes pienākumu nepildīšanu: vai māte neinteresējas par bērna uzvedību, vai māte dēlam ir skaidrojusi uguns bīstamības cēloņus un iespējamās sekas, vai māte veikusi citus pasākumus problēmas novēršanai u. tml.

Administratīvais pārkāpums, kas izpaudies kā bērna aprūpes pienākumu nepildīšana, nevar balstīties tikai uz seku konstatēšanu – bērna izdarītu pārkāpumu –, bet ir nepieciešams arī konstatēt konkrētas vecāku pienākumu nepildīšanas izpausmes, kuras pietiekami pārliecinoši var saistīt ar negatīvajām sekām bērna uzvedībā.

Kā izriet no lietas materiālos esošā paskaidrojuma, kuru sūdzības iesniedzēja sniegusi 2016.gada 6.oktobrī sakarā ar notikušo siena šķūņa dedzināšanu Baldonē Morisona ielā, kad no policijas uzzinājusi, ka iespējams viņas bērns iesaistīts notikušajā dedzināšanā, viņai neviens no bērniem nav atzinies, ka būtu dedzinājuši šķūni, mātei noliedzis, ka būtu iegājis šķūnī. Paskaidrojumā māte arī paskaidrojusi, ka ģimenē jau pāris gadus atpakaļ ir noticis negadījums, kad abi dēli spēlējās ar benzīnu un uguni, kā rezultātā vecākais dēls guva nopietnus ķermeņa apdegumus un rētas no negadījuma ir palikušas arī šobrīd. Jau pēc negadījuma dēliem daudz stāstījusi par uguns bīstamību, kā arī paļāvusies, ka negadījums ar brāli abiem būs mācība, lai ar uguni vairs nerotaļātos. Tāpat /pers. A/ norāda, ka bērniem skaidrojusi, ja ir kaut kas dedzināms, tad tas jādara speciāli izveidotās ugunskuram paredzētās vietās, kas ierīkotas drošās vietās un nevar apdraudēt citus. Bērnus māte vienmēr kontrolējusi piezvanot. Lai gan netic, ka viņas dēls būt dedzinājis šķūni, tomēr arī neatbalsta viņa rīcību ar „dūmeņu" taisīšanu. Iesniedzēja /pers. A/ uzskata, ka ir laba mamma un pilna savus kā vecāka pienākumus. (l.l.38)

Tiesa atzīst, ka iestāde, pieņemot lēmumu, nav sniegusi pilnīgi nekādu lietas faktisko un tiesisko apstākļu objektīvu novērtējumu, kas pamatotu pie atbildības saucamās personas vainu, darbību vai bezdarbību, tādējādi, tiesa uzskata, ka jēdziens „aprūpes pienākumu nepildīšana" konkrētajā gadījumā nav attiecināms uz sūdzības iesniedzēju.

Bez tam, administratīvās lietas materiālos nav atrodams arī kompetentas iestādes lēmums, ar kuru būtu konstatēta mazgadīgā /pers. B/ vainojamība ugunsgrēka izraisīšanā un zaudējumu nodarīšanā /pers. D/, kas konkrētā gadījumā, tad arī būtu vērtējams kopsakarā, nosakot, vai ir pamats bērna vecāku saukšanai pie administratīvās atbildības.

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.panta pirmās daļas pirmo punktu lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nevar iesākt, bet iesāktā lietvedība jāizbeidz, ja nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

Tā kā iestāde nav pierādījusi, ka sūdzības iesniedzējas darbībās būtu konstatējams LAPK 173.panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs, lēmums ir atceļams un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā izbeidzama, pamatojoties uz LAPK 239.panta 1.punktu.

Tiesa atzīst, ka Baldones novada Administratīvās komisijas 2016.gada 16.decembra lēmums Nr.D59-11/6-1 ir atceļams, bet lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā izbeidzama.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no LAPK APK 289.^{12}panta otrās daļas 2.punkta, 289.^{13}panta, 289.^{18}panta pirmās daļas, tiesa

n o s p r i e d a :

sūdzību apmierināt.

Atcelt Baldones novada Administratīvās komisijas 2016.gada 16.decembra lēmumu Nr.D 59-11/6-1, un administratīvā pārkāpuma lietu izbeigt.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijā 10(desmit) darba dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams – 2017.gada 2.oktobrī.

Tiesnese: /V.Grebežniece/